

Sa wurkje wy oan in
natuerlik
Fryslân

Over ons

Het is de hoogste tijd dat de stem van de natuur luider wordt. We kunnen niet langer wachten; nu is het moment om in actie te komen. Deze meerjarenvisie is ons actieplan, een routekaart naar een duurzame toekomst: **Foar in Natuerlik Fryslân***!

Fryslân is prachtig en heeft oneindig veel te bieden. De ruimte, de stilte, de weilanden met het gezang van de grutto. Dat willen we beschermen. Bij de Friese Milieu Federatie (FMF) werken we al meer dan 50 jaar met toewijding aan een moai en duorsum Fryslân, waar mens, plant en dier in harmonie samenleven. We geven de natuur de stem die ze nodig heeft door urgente kwesties te agenderen én door te zoeken naar realistische en duurzame oplossingen. Dit doen we samen met onze aangesloten organisaties en een landelijk dekkend netwerk van de Natuur- en Milieufederaties.

We geloven in de kracht van samenwerken. Groene organisaties, Friese overheden, bedrijven en de mienskip: alleen samen kunnen we de noodzakelijke veranderingen realiseren. Daarom brengen we mensen bij elkaar, maken we plannen groot en zorgen we dat er écht iets gebeurt. Soms klein, soms groots, maar altijd vanuit een groen hart voor Fryslân.

Wij staan naast de koploper-boer die wil investeren in duurzame en natuurinclusieve landbouw, maken ons hard voor een dubbelgroene energietransitie, werken aan biodiversiteitsherstel en stimuleren Friezen om bewuste en circulaire keuzes te maken. Bij de FMF richten we op wat wél kan en nemen we het voortouw in de beweging naar een natuerlik Fryslân, een provincie waarin de natuur centraal staat.

fmf.frl | info@fmf.frl

Deze publicatie komt voort uit onze meerjarenvisie 2025-2028.

*Zie omschrijving verderop in dit document

We werken aan een **moai, duorsum en natuerlik Fryslân**

Als Friese Milieu Federatie (FMF) werken we samen aan een groen en toekomstbestendig Fryslân, waarin natuur en leefomgeving centraal staan. Om dit te bereiken, hebben we onze ambitie vertaald naar vijf speerpunten, die de basis vormen voor ons handelen. Deze speerpunten richten zich op verschillende thema's, van natuurinclusieve energietransitie, biodiversiteitsherstel, tot het verlengen van de levensduur van producten. Elk onderwerp wordt geleid door een FMF-Gids¹. De visualisaties hiernaast laten onze toekomstvisie zien en geven een overzicht van de acties die we ondernemen.

“As FMF wurkje wy mei-inoar oan in Fryslân dêr't in rike natuer, skjin wetter en karakteristyk lânskip sintraal steane.”

*- Hans van der Werf
Directeur FMF*

'FMF-gids

(m/v/x) • laat zien wat wél kan • positief activist

[1] **betekenis** begeleidt Fryslân naar een natuerlik Fryslân door te verbinden, ondersteunen, inspireren, kennis te delen en te prikkelen. Zoekt samenwerking en werkt doelgericht om zoveel mogelijk positieve impact te realiseren voor Fryslân.

^{*}Zie omschrijving Natuerlik Fryslân op de andere kant van dit document.

Moai Fryslân

*duurzame keuzes voor een
toekomstbestendige provincie*

- Ontwikkelen van een gebiedsgerichte aanpak van Natuurlijk Fryslân 2050.
- We zetten ons ervoor in dat natuur, water en landschap standaard meetellen in het beleid en de besluiten van de provincie.
- Adviespunt voor de Friezen, waar we ondersteuning bieden bij vragen over natuur en milieu.

The background is a colorful illustration of a rural landscape. In the foreground, there's a pond with a reed bed. A bird with a long beak and speckled feathers stands on the grassy bank. In the middle ground, a herd of cows is grazing in a field. In the background, there's a blue barn with a red roof and some trees. A large tree on the left has several Euro banknotes hanging from its branches. The title text is inside a white rounded rectangle.

Fitale en duorsume lânbou

*de Friese landbouw als koploper in
duurzaamheid*

- Ontwikkelen van innovatieve verdienmodellen voor agrariërs.
- Agenderen van duurzaam landbouwbeleid bij (lokale) overheden.
- Aanjagen en kennis ontwikkelen op het gebied van natuurinclusieve landbouw.

Natuerynklusive enerzjytransysje

dubbelgroene energietransitie; aandacht voor natuur, biodiversiteit en leefomgeving

- Energieprojecten en initiatieven opstarten en aanjagen met oog voor natuur.
- De Fryske burger een actieve rol geven bij de natuurinclusieve energietransitie.
- Natuurinclusieve energietransitie agenderen in het gemeentelijk omgevingsbeleid.

Fitale natuer Fryslân

*samen voor een soortenrijkdom
in stad en land*

- Voorbeeldprojecten uitvoeren voor biodiversiteitsherstel, zoals het planten van bomen.
- Samenwerken met Friezen om de biodiversiteit te versterken.
- Lokale initiatieven ondersteunen en verder helpen.

An illustration of a modern, plant-filled workspace. In the foreground, a long yellow table is set up with various items like bottles, containers, and a blender. Three people are seated at the table: a man on the left using a laptop, a woman in the center writing, and a man on the right. The background features shelves with books, plants, and hanging light bulbs. The overall aesthetic is clean, bright, and eco-friendly.

Bewust duorsum libje

*een bewuste bijdrage aan een duurzame
levensstijl van de Fries*

- De Fries inspireren en stimuleren om bewuste en circulaire keuzes te maken.
- Drempels verlagen en duurzame oplossingen toegankelijk maken, zodat de groene keuze de makkelijke keuze wordt.
- Van repareren en hergebruiken tot delen en vergroenen, samen met de Friezen bouwen we een groeiend netwerk van doeners waar duurzaam de nieuwe standaard is.

Samen voor verandering

Positieve impact voor 2025 t/m 2028

500

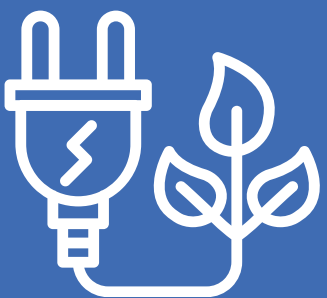
boeren mobiliseren om aan de slag te gaan met natuurinclusieve landbouw en Aanvalsplan Grutto

500.000

bomen planten in Fryslân

100

actieve Friezen die bijdragen aan beleids-processen om de leef-omgeving te verbeteren

20

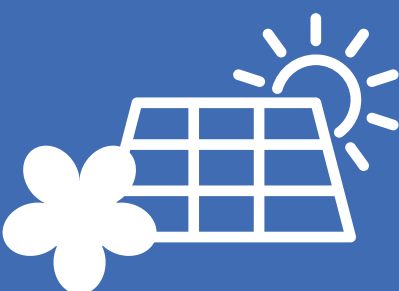
aardgasvrije wijken, dorpen en initiatieven

25

samenwerkingsverbanden, zoals de Groene Bondgenoten

640.000

Friezen bereiken met bewustwordingscampagnes circulaire samenleving, biodiversiteit en zwerfafval

1

energietuin in Fryslân realiseren

20

netwerkbijeenkomsten organiseren per jaar

Voor een natuerlik Fryslân!

We zetten ons in voor een veerkrachtig Fryslân met een robuuste en rijke biodiversiteit, een mooi landschap en een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier. We richten ons op drie speerpunten:

- **Omgevingskwaliteit:** We zorgen voor het behoud en de verbetering van de unieke kwaliteiten van Fryslân.
- **Klimaat:** We verminderen de uitstoot van broeikasgassen en maken Fryslân klaar voor klimaatveranderingen.
- **Biodiversiteit:** We stoppen de achteruitgang van inheemse plant- en diersoorten en werken aan herstel.

Samen met
Staatsbosbeheer,
It Fryske Gea en
Natuurmonumenten hebben

we een visie ontwikkeld op hoe Fryslân er in de toekomst uit zou moeten zien: *Natuerlik Fryslân 2050*. We zetten de kracht van natuur en landschap in om maatschappelijke uitdagingen, zoals klimaatverandering, landbouwtransitie en herstel van de soortenrijkdom aan te pakken. Deze oplossingen maken Fryslân klaar voor de toekomst en zorgen voor een rijk en robuust landschap. *Natuerlik Fryslân* is het uitgangspunt van ons handelen. Meer weten? Kijk op fmf.frl/nf50.

*Selectie van de projecten waar
we aan werken*

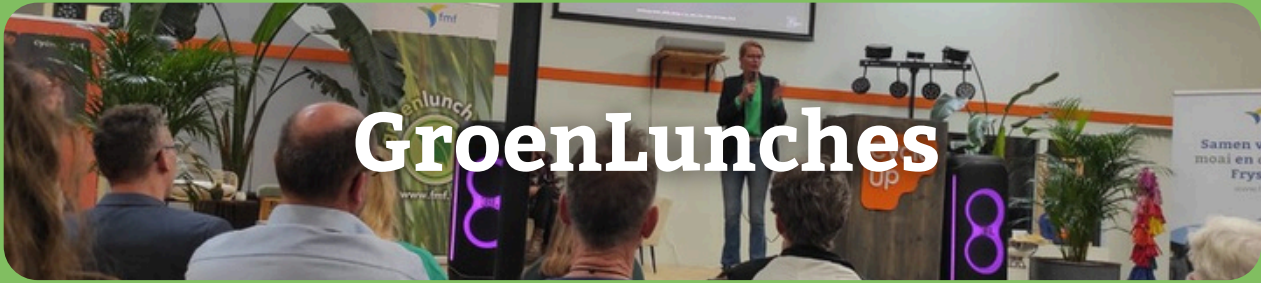
**Natuurlijke oplossingen
veenweidegebied**

Beammen foar Elkenien 2.0

**Verdienmodellen voor
natuurboeren**

GroenLunches

Aardgasvrije wijken

**Drempels verlagen voor
reparatie en delen**

Doe je mee?

Als netwerkorganisatie willen we zoveel mogelijk groene organisaties, verenigingen en actieve Friezen vertegenwoordigen. Door onze krachten te bundelen, maken we het groene geluid in de provincie sterker. We hebben een grote achterban, bestaande uit natuur- en milieuorganisaties, betrokken Friezen en andere relevante partijen. Door je aan te sluiten, versterk je niet alleen ons netwerk, maar ook dat van jezelf.

We zijn betrokken bij belangrijke besluiten en processen die de natuurlijke kwaliteiten van Fryslân beïnvloeden. Ons doel is om hiervoor een gedragen visie te formuleren, dus we nodigen je uit om jouw ideeën en suggesties te delen. Hoe meer actieve inwoners van Fryslân aansluiten, hoe groter onze gezamenlijke impact.

Er zijn verschillende manieren om je bij de FMF aan te sluiten. Dit kan door deel te nemen aan de Groene Bondgenoten, ons RO-netwerk, of bijvoorbeeld als gebiedsvertegenwoordiger. Is het voor jou of jouw organisatie interessant om je bij ons aan te sluiten? Kijk voor meer informatie op fmf.frl/achterban, of scan de onderstaande QR-code.

folgje ús fia

/frieze-milieufederatie

@fmf_frl

/FriezeMilieuFederatie

@friesemilieufed.
bsky.social

fmf.frl/nieuwsbrieven/